

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ДОСВІД УКРАЇНИ

Г.В. Мацьків, канд. екон. наук, доц.
Львівський національний університет природокористування,
м. Львів, Україна

Н.Г. Сорочан, магістрант
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

На фоні реформаторських процесів у вітчизняній економіці належне місце займають публічні закупівлі. Вони стали тим вагомим важелем, який порушує корупційні схеми і підвищує рівень добросовісної конкуренції. При цьому поряд із моніторингом і державним контролем постає громадський контроль, основною функцією якого є забезпечення участі громадськості у державних процесах.

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-III став підґрунтям для створення екосистеми стейкхолдерів – учасників процесу закупівель, які перебувають у залежності від неї, або можуть впливати на хід її функціонування, зокрема такими є: контролюючі органи, громадськість, замовники і учасники. Звертаючи увагу на статтю 7 Закону України «Про публічні закупівлі» громадський контроль забезпечено вільним доступом до всієї інформації щодо публічних закупівель, яка підлягає оприлюдненню, зокрема шляхом здійснення аналізу і моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель [2].

Практика опрацювання звернень, які були направлено до Державної аудиторської служби, говорить про те, що основана частина стейкхолдерів, не розмежовує повноваження контролюючих органів і систематично, під час надсилання звернення, порушує це правило. Крім того, необхідно зазначити, що основна частина учасників закупівель під час звернень не дотримуються вимог законодавства у напрямку термінів подання скарг і їх оформлення. Це призводить до таких наслідків як:

- 1) бажані результати не отримані;
- 2) економія державних грошових коштів не досягнута;
- 3) відсутність ефективного витрачання робочого часу працівників контролюючих органів [3].

Крім того, варто наголосити, що зазвичай звернення, які надходять до центральних органів виконавчої влади, стосовно

об'єктів, які не належать до мережі підконтрольних (за територіальним поділом), перенаправляються до їхніх територіальних органів.

У зв'язку з цим, для вирішення поставленого питання, доцільно застосувати закордонний практичний досвід. Так, проєкт RECORD було створено з метою запобігання корупції у сфері державних закупівель 5 громадськими організаціями з 4 країн: eState Foundation (Польща), Access Info Europe (Іспанія), Cívio (Іспанія), K-Monitor (Угорщина) і Funky Citizens (Румунія), які виступають спільно як консорціум [1]. Завданням такого проєкту, в першу чергу, є проведення оцінки функціонування державних установ і нормативних актів з метою створення відповідного інструменту для моніторингу процесу державних закупівель і виявлення корупційних ризиків. Інструмент є доступним і відкритим для всіх, хто зацікавлений у моніторингу публічних закупівель у будь-якій країні чи країнах, що залучені до проєкту. Завдяки ньому, громадські організації і громадяни мають інструмент, що підтримує їхню діяльність із громадського нагляду за публічними закупівлями. Державні установи ж при цьому отримують технічну підтримку з виконання своїх завдань, що пов'язані з протидією корупції.

Таким чином, можна говорити про те, що громадський контроль забезпечений вільним доступом до всієї інформації щодо публічних закупівель, яка підлягає оприлюдненню, до аналізу і моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель. Характерною рисою громадського контролю є запобігання порушенням у сфері державного управління за допомогою засобів суспільного впливу. Однак, враховуючи проблеми громадського контролю в Україні, рекомендуємо звернути увагу на закордонний досвід, а саме на особливості впровадження і функціонування проєкту RECORD.

Список використаних джерел

1. Громадський контроль за публічними закупівлями закордоном: проєкт tenders.guru. URL: <https://ti-ukraine.org/news/gromadskyj-kontrol-za-publichnyu-zakupivlyamy-zakordonom-proyekt-tenders-guru/> (дата звернення: 28.10.2022).
2. Закон України «Про публічні закупівлі». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-1931> (дата звернення: 28.10.2022).
3. Здирко Н. Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. № 3-4. С. 79–89.